

25.63x21.34	1	עמוד 10	הארץ - כותרת	10/01/2017	56739412-7
מודרניות נזילה - מאת זיגמונט באומן - 25910					

2017-1925

מת הסוציולוג
זיגמונט באומן,
מחשובי הוגי
הדעות בזמננו
עופר אדרת /
עמוד 10



הסוציולוג הפולני-יהודי זיגמונט באומן, מחשובי הוגי הדעות בזמננו, מת בגיל 91

באומן, שהיגר לישראל לתקופה קצרה, חיבר ספרים רבים על השואה. בעבר הגדיר את גדר ההפרדה בגדה: "ניצחון היטלר לאחר מותו"

עופר אדרת

הסוציולוג והוגה הדעות היהודי-פולני זיגמונט באומן, מחשובי האינטלקטואלים בומי ננו, מת אתמול בכריסטינה בגיל 91. באומן מת בכיתו בלידס מוקף בכני משפחתו, כך מסרה ידידה של המשפחה. סיבת המות המדויקת לא נמסרה.

באומן נולד ב-1925 בעיר פוזנן בפולין ונמלט עם משפחתו לברית המועצות עם פלישת הגרמנים ב-1939. בגיל 19 חבר למפלגה הקומוניסטית ושירת בפולין הקומוניסטית באיסוף מודיעין על מתנגדי המשטר. בהמשך נרדף בעצמו על ידי אותו משטר.

בשנות ה-60, כשהיה ראש החוג לסוציולוגיה באוניברסיטת ורשה וקנה לו שם ומעמד ציבוריים בפולין, הודח באומן מתפקידו לאחר שהואשם בעידוד התקוממות עממית. רדיפתו של הסוציולוג היתה נגועה גם באנטישמיות, ובסופו של דבר הובילה לעלייתו לישראל ב-1968. בישראל לימד באומן באוניברסיטאות

תל אביב וחיפה. אך גם בארץ לא מצא הסוציולוג את מקומו ולאחר זמן מה עזב לבריטניה, שם לימד באוניברסיטת לידס עד צאתו לגמלאות ב-1990. רעייתו, יאנינה לוינסון, מתה ב-2009. הוא הותיר מאחור שלוש בנות, בהן בתו הבכורה, פרופסור אנה ספרד, שמלמדת בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה. בנה הוא עורך הדין ופייל השמאל הישראלי מיכאל

"הטכנולוגיה, המדע ופרקטיקת הניהול המודרניים אפשרו את התחוללות השואה", אמר

ספרד. "סבא שלי היה דמות של סבא מהאגדות. מפנק עד טירוף ועם אינטלקט ענק, שלא הפסיק לייצר ולהעשיר את סביבתו. עכשיו צריך להתמודד עם כל השאלות שלא הספקתי לשאול אותו", אמר.

באומן חיבר כ-50 ספרים, מחציתם לאחר פרישתו לגמלאות, בהם דן במגוון רחב של נושאים כמו מעמד הפועלים,

תפקיד האינטלקטואלים בחברה, השואה, הגלובליזציה ותרבות הצריכה. בין ספריו שתורגמו לעברית: "מודרניות נזילה"; "גלובליזציה: ההיבט האנושי" ו"סוציולוגיה של יום יום". אחד מספריו החשובים והמשפיעים ביותר הוא "מורדרניות והשואה", שפורסם ב-1989. בראיון לאבנר שפירא אמר באומן כי "הטכנולוגיה, המדע ופרקטיקת הניהול המודרניים אפשרו את התחוללות השואה".

באומן הסביר כי ברקע לכך היתה גם "העמדה המודרנית שלפיה אנו יכולים לעשות זאת, ולכן נעשה זאת"; השאיפה להכפיף את העולם לדרישות של נוחיות, ללא קשר לשאלות כיצד אותן דרישות מוגדרות ומהן העבירות המוסריות שהן מצריכות".

באותו ראיון השווה באומן גם בין גדר ההפרדה בישראל לחומה בגטו ורשה. "ההחלטה לבנות חומה בין יהודים לבין האוכלוסייה הכבושה של הפלסטיןנים יכולה להתפרש כניצחון-שלאחר-המוות של היטלר",

אמר "היא יוצרת כמעט את מה שהיטלר שאף להשיג ולא הצליח: להעמיד את היהודים ואת שאר העולם בעימות ולהפוך את הדוקיום בשלום לבלתי אפשרי", הוסיף. על רקע זה מתח באומן

ביקורת על ישראל והמשך הכיבוש. "זה מצער אותי לראות את השכחה ואת הנטישה של השליחות והחובה הקולקטיביות שלנו, שנכפו עלינו בעטיה של ההיסטוריה היהודית הטרגית: החובה להתריע בפני העולם,

שמה הדבר יישכח, על הרוע הטבוע בכל שנאה לאומנית ולעמוד בחזיתו של המאבק המתמשך נגד בתי הגידול שלה; והשכחה של שאיפתם של מייסדי מדינת ישראל להיות 'אור לגויים', אמר.

באומן, ב-2001. צילום: לאונרדו קנדמו/איי אף פי

